

ODMĚNA - NÁVRH č. 1

autoři: Arch. Hana Štepková, Arch. Giacinto Barbera,
Arch. Marcella Moavero, Arch. Maria Luisa Scozzola
spolupráce: Ak.mal. Giovanni Ballistreri, Ak. scénograf Sergio Arseno,
Salvatore Varzi, Salvatore Fullone

1. Úvod

V dnešní době už málokdo rozpozná, že Karlovo náměstí má bohatou a dlouhou historii, jiným způsobem, než pohledem přes vrcholky stromů nebo skrze přebujelé keře na některé historické budovy stojící po obvodu. Při procházení parkem přitom kráčí přímo po místech, kde nejméně kdysi kypěl obchodní život středověké Prahy, ale stálo tam i mnoho zajímavých budov. Sloužily jednak zde přítomnému dobytčímu trhu, jednak měly jiné funkce, například sakrální. Považujeme za důležité tuto historii v přeneseném slova smyslu znovu "vykopat" ze země. Z této premisy jsme vyšli ve svém projektu, a proto se jeho základem staly objekty, které v symbolické a stylizované podobě zosobňují budovy, jež na náměstí ve středověku i později stály. Naším cílem je, aby se Karlovo náměstí znovu stalo centrem Nového města, jakým bývalo v dobách své největší slávy. Dnes jde jen o přetížený dopravní uzel a zašlý park, který k posezení láká jenom statečně...

Náměstí chceme ve svém projektu také rozveselit a proteplit - pracujeme proto s možná na první pohled netradičními řešeními, jako je barva či speciální materiál. Myslíme si totiž, že právě to jsou prostředky jakými lze všech našich záměrů dosáhnout. Naše řešení lze podle našeho názoru realizovat okamžitě, relativně levně a bez obtížné koordinace s ostatními městskými částmi, magistrátem a dalšími subjekty.

2. Doprava

Překládat tramvajové koleje, odklánět dopravu či budovat tunely - to všechno jsou drahá řešení, která navíc ztrácejí smysl, dokud nebude komplexně vyřešena nynější neřešená dopravní situace v centru Prahy a budoucí funkce a podoba magistrály. Museli jsme ve svém projektu bohužel akceptovat, že nadměrný automobilový provoz v Ječné a Žitné ulici a následně na Karlově náměstí nelze v nejbližší době omezit. Do projektu jsme pouze zahrnuli dva již hotové dopravní projekty, a to změny tramvajových zastávek kolem křižovatky, kde ústí Resslova ulice na Karlovo náměstí, s vylepšením přechodu pro chodce, a podzemní parkoviště, které je sice nedostačující, v každém případě ale zlepšuje aktuální situaci na náměstí.

3. Popis vlastního projektu

Jak už jsme zmínili výše, neutěšenou dopravní situaci jsme přijali jako v současnosti danou a zatím v zásadě nezměnitelnou. Proto jsme se soustředili pouze na úpravy vlastního parku.

3.1. Spojovací prvky

Všechny části parku v našem projektu jsou ideové i fyzicky propojeny několika prvky: Chodníky: Chodníky po obvodu i zvýšené zidky zabraňující vyplavování zeminy jsou vydlážděné typickými kamennými dlažebními chodníkovými kostkami (bílé a modrosé). Cesty: Vnitřní cesty parku (aktuálně jsou z asfaltu, který vypadá špinavý a jsou na něm četné chodcům nebezpečné nerovnosti a záplaty) jsou v našem projektu pokryty silně udusanou antukou střední frakce. Předpokládáme, že povrch cest před položením antuky bude precizně připraven, podklad bude stabilizován a po stranách na hranici se zelení bude okraj cest zpevněn mírně zvýšeným kamenným obkladem. Máme totiž pocit, že park potřebuje pomocí barev proměnit ve veselejší místo, které příznivě působí na všechny smysly. Prostory kolem soch v celém parku budou barevně zvýrazněny stejným chlívě červeným materiálem, protože i zde si myslíme, že barevné ohraničení k těmto objektům přitáhne více pohledu.

Voda: Dalším důležitým prvkem našeho projektu je voda. Na podélnou osu, která spojuje stávající vodní objekty v parku - kašny od F. J. Thomayera - jsme do nejnižší části parku umístili velkou skleněnou fontánu. Stojí v místech dnešního dětského hřiště, kde bude v našem projektu stát amfiteátr, o němž podrobně hovoříme níže. Fontána, představovaná dvěma skleněnými deskami, mezi nimiž proudí voda, bude zároveň sloužit jako jakási kulisy za pódiem umístěným uprostřed amfiteátru. Voda z fontány pokračuje úzkým kanálem (30 cm), jakýmsi stylizovaným potůčkem, až do kruhového bazénu od Thomayera (předpokládáme, že se napojí na jeho cirkulační obvod). O kus dále se na stejné ose objevuje vodní plocha u nového dětského hřiště, využitelná i v zimě jako kluziště. A opodál se na téže ose jakoby opět objevuje potůček. Teče směrem ke kavárně (viz níže), kde končí u fontánky s pitnou vodou neboli u pítka.

Ve střední části parku (mezi ulicemi Ječnou a Žitnou) se voda objeví znovu, v podobě bodových vodotrysků položených na ose v řadě za sebou. Podobně jako v jižní části parku končí tato linie bazénem od Thomayera a na stejné ose se dále opět nachází pítko.

Voda se znovu objeví v severní části parku na téže ose v podobě dalšího pítko. Posledním jednotlivým vodním objektem je stávající barokní kašna se sloupem nesoucí sochu sv. Josefa.

Zeleň: Považujeme za nezbytné zachovat co nejvíce stromů. Po studování dendrologického rozboru jsme se však rozhodli odstranit ty stromy (zejména v jižní části), které jsou v příliš špatném stavu, a mimo jiné tak ohrožují chodce. Chápeme, že takový krok bude nepopulární, ale je nezbytný a při jeho realizaci bude záležet na jeho pozitivní komunikaci obyvatelům. Nová výsadba je volena s ohledem na maximální odolnost vůči zátěži městského prostředí. Výsadba po obvodu parku v našem projektu naslouží k oddělení vnitřního prostoru od okolí. Co se týče zapojených skupin listnatých keřů, hlavně na západní straně parku, domníváme se, že sice mají částečné funkce vegetačního odstínění, ale činí park neprůhledným, a to nejen z estetického hlediska, ale i z bezpečnostního. Nahradili jsme je proto výsadbou Juniperus horizontalis (druh plazivého jalovce) různých variet, který díky své neprůhlednosti sice zamezí pronikání chodců mimo vyhrazené cesty, ale zároveň zlepší viditelnost, a tím i bezpečnost v parku. Na východní straně jižní části parku jsme stromy, které budou vyřazeny kvůli stavbě podzemního parkoviště, nahradili novou výsadbou stromů s pestřím květenstvím a barevnými listy. Stejná výsadba pokračuje na východní straně střední části, kde jsme však zároveň ponechali stromy, které jsou v dobrém stavu.

Lávka: Jižní a střední část parku je fyzicky propojena vysokou skleněnou lávkou, jež zve návštěvníky parku na jakousi "vertikální" procházku.

Ostatní společné prvky: osvětlení, informační panely, lavičky, koše na odpady a koše na psí exkrementy. Většina těchto prvků je zobrazena na grafických panelech.

3.2. Jižní část parku

Zaměřili jsme se především na jižní část parku, protože jde z našeho pohledu o část nejvíce problematickou a nejméně odpovídající požadavkům moderního městského parku.

Keře: Současný stav, kdy je park obklopen hradbou keřů, přispívá k šíření sociálně-patologických jevů. Domníváme se, že je nezbytné tuto bariéru odstranit (zčásti se o záměru zmiňujeme už v kap. 3.1. Spojovací prvky, odstavec Zeleň).

Chodník a zídka: Dále jsme na západní straně rozšířili chodník (zvýšený počet chodců kvůli tramvajové zastávce), který přechází ve vlnitou zvýšenou zidku zabraňující vyplavování zeminy. Chodník i zídka jsou vydlážděné typickými kamennými dlažebními chodníkovými kostkami (viz kap. 3.1. Spojovací prvky, odstavec Chodníky). Zídka má 4 funkce: zabránit vyplavování parkové zeminy na přilehlé chodníky, současně slouží i k sezení například cestujících čekajících na tramvaj, částečně reguluje vstup do parku a v neposlední řadě má díky svému zvlnění i funkci estetickou. Nezbytným doplňkem je Juniperus horizontalis různých variet, tj. barev a výšky.

Parkoviště: Jak už jsme zmínili výše, do projektu jsme zahrnuli plánovanou vybudování podzemního parkoviště pod vozovkou na východní straně této části parku.

Co se týče nadzemního parkoviště ve stejné oblasti, nesusouhlasíme s jeho umístěním až ke kostelu sv. Ignáce, mj. vzhledem k významu této sakrální stavby. V našem projektu je toto nadzemní parkoviště o něco kratší a slouží pouze pro nezbytné účely nemocnice a jejich návštěvníků.

Amfiteátr: Na místě, kde je nyní dětské hřiště, jsme využili svažujícího se terénu k umístění amfiteátru s centrálním pódiem, určeným pro společenské a kulturní akce. Střed tohoto kulturního objektu tvoří skleněná fontána (viz též kap. 3.1. Spojovací prvky, odstavec Voda) - jakési kulisy za pódiem. Fontána, představovaná dvěma skleněnými deskami, mezi nimiž proudí voda, stojí na rovné ploše, která představuje pódiium. Plocha je vydlážděna světlými chodníkovými dlažebními kostkami, mezi něž jsou umístěny tmavé kostky, které kreslí spirálu. První dvě řady lavic amfiteátru nejlépe pódiu jsou pravidelné, další místa k sezení v pomyslných dalších řadách se různě rozpojují a jakoby řídnou směrem ven. Zároveň, jak se zvětšuje vzdálenost od pódia, se stále více zanořují do trávníku. Převýšení mezi pódiem a okrajem amfiteátru je však jen symbolických asi 90 cm.

Živelná cesta: Nynější cestička živelná vyšlapaná lidmi přes trávník (od stanice tramvaje k místu, kde na náměstí ústí Ječná ulice) nás inspirovala a vymezila z jedné strany místo pro další objekty: dětské hřiště a kavárnu s navazující lávkou spojující jižní a střední část parku. Z druhé strany jsou zmíněné objekty ohraničeny výše zmíněnou podélnou "vodní" osou (viz kap. 3.1. Spojovací prvky, odstavec Voda).

Hřiště: Inspirací pro podobu dětského hřiště je na náměstí kdysi stojící Špalíček. V našem projektu již ne "parazitní stavba" dvanácti domečků jako kdysi, ale soubor průhledných, nepravidelných konstrukcí ze skla a barevného dřeva, při jejichž realizaci budou samozřejmě dodržena veškerá bezpečnostní opatření, jako je například použití nerozbitného materiálu a zabroušení hran tak, aby objekt byl přátelský k dětem. Celý objekt z jedné strany definuje už zmíněná živelná vyšlapaná cesta, kterou jsme přiznali a její povrch jsme zbudovali ze dřeva, a z druhé strany rovněž zmíněná vodní plocha, která bude v létě osvěžovat suchý pražský vzduch a v zimě se promění v kluziště pro malé bruslaře.

Jednotlivé domečky ze skla a dřeva mají nepravidelný tvar, zajímavé šikmé plochy a dá se jimi různě procházet. Díky své průhlednosti maminky na své děti stále vidí a zároveň domky nezvuk k využívání různými nežádoucími živly. Ze stejných důvodů je celý areál hřiště "uzavřen" průhlednou bariérou s barevnými kresbami s dětskými motivy a uzamykatelnou brankou. Každý z domečků má jinou funkci: jeden je připravený pro loutkové divadlo; vytvarný domeček má tabuli na podlaze i na stěně; hudební koutek zase zahrnuje mechanismy a objekty vydávající zvuky (například hada, do kterého lze na jedné straně kliččit či třeba zpívat a na druhé straně poslouchat). Samozřejmě jsou zde i skluzavky, houpačky, kolotoče, lavičky pro děti a maminky, toalety a udržbářský domek, který by v případě zájmu a dostatku financí na straně investora mohl eventuálně obsahovat i přístroj, který by vyráběl umělý led, takže přilehlé kluziště by bylo možné využívat po celé zimní období, bez ohledu na kolísání teploty. Domečky stojí na dřevěném povrchu, který přesahuje i před ně. Ve středu pomyslného dvora drvo přechází v pískoviště.

Kavárna: Příklad nám nezbytné, aby v takovém místě, jako je Karlovo náměstí, stála moderní a inspirativní kavárna, která by kolemjdoucí lákala k posezení. Mimo jiné i díky svým průhledným stěnám. Zvenku tak láká ke vstupu a zevnitř k pozorování okolí. Při jejím projektování jsme chtěli připomenout bohužel zbořenou kapli Božského těla, která stávala nedaleko, a proto jsme vyšli z jejího půdorysu. Čtvrtina obvodu půdorysu bývalé kaple je tvořena pískovcovou stěnou, v níž jsou umístěna stylizovaná gotická okna. Celý půdorys kaple je reprodukován na chodníku světlými a tmavými dlažebními kostkami. Některé z linií se přemění v pískovcové lavičky a půdorys mírně zasahuje i směrem do vozovky v podobě červeného asfaltu ohraničeného zapuštěnými pásy z oceli.

Vlastní stavba kavárny se rozkládá vně půdorysu kaple, přičemž jedna její strana směrem do ulice je tvořena již zmíněnou pískovcovou stěnou a patinující ocelí (Corten či také Atmosix). Směrem do parku je tvořena moderním samonosným sklem.

Kavárna je vysoká 3,50 m. Část směrem k východu z metra je předběžně myšlena jako prodejna novin, a to jako náhrada novového stánku stojícího nyní směrem k Moráni, s nímž ve svém projektu nepočítáme. Kavárna má dva vchody: jeden z předkostelí (tzv. sacroto) sv. Ignáce a druhý ze spojnice Ječné a Resslovy ulice, která uprostřed protíná náměstí.

Lávka směrem od jihu: Směrem do předkostelí ústí i schodiště, jímž se můžeme dostat na střechu nebo terasu kavárny a obdivovat jednak kostel sv. Ignáce, jednak radnici a střední část parku. Tímto schodištěm nebo výtahem (bezbarierový vstup) se lze dostat ještě výš, na lávku ve výšce 6,10 m (dle informací poskytnutých Dopravním podnikem se jedná o výšku, která pohodlně umožňuje projížďení tramvají včetně umístění trolejí). Lávka, jak už jsme zmínili výše, spojuje jižní a střední část parku.

3.3. Střední část parku

Lávka směrem od středu: Na druhé straně frekventované dopravní tepny pod lávkou (neboli už ve střední části parku) stojí skleněná zeď, která umožňuje jakousi "vertikální procházku" dlouhou asi 30 m, ze které je nádherný výhled přes korunu stromů a dá se z ní samozřejmě sestoupit do této části parku. Její konstrukce připomíná hranolu vysekané z ledu. Pod přístřeškem této skleněné stavby je umístěna dlouhá lavice z patinující oceli pro cestující, kteří zde například čekají na tramvaj. Obdobně lavičky jsme umístili i v okolí protější kavárny (viz výše).

Anglický park: Při vertikální procházce vidíme celou střední část parku. Je nejzachovalejší a aktuálně nejvíce využívaná pražskými obyvateli. Domníváme se proto, že tuto část je žádoucí zachovat co nejvíce neporušenou. Představuje vlastně jádro Thomayerova projektu - typický příklad anglického parku.

Vegetace: Zamýšlíme odstranit pouze stromy indikované v dendrologickém popisu jako nevyhovující (viz výše). Některé příliš přerostlé dřeviny doporučujeme ozdravně prostříhat; dále pak snížit koruny těch stromů, jež brání výhledu na Novoměstskou radnici, kostel sv. Ignáce a bývalou jezuitskou kolej. Na západní straně bude Juniperus vysazen ne již v řadě jako v jižní části parku (viz výše), ale nepravdělně, aby byla zachována možnost vstupu na trávník.

Socha: Rozhodli jsme se odstranit stávající objekt bývalého WC (dnes bistro), kam v současnosti občas zajdou pouze bezdomovci. Tuto "mezeru" jsme mimo jiné zkulivovali originální sochou.

3.4. Severní část parku

Tato část relativně nedávno (r. 1998) prošla radikální úpravou dle projektu arch. Dandové. Působí upraveně, stromy jsou v dobrém stavu, a proto respektujeme stávající architektonické řešení. Pouze vnější kruh kolem sochy V. Háčka i navazující cestička, která směřuje ke kašně, jsou stejně jako v ostatních částech parku provedeny v antuce (viz kap. 3.1. Spojovací prvky, odstavec Cesty). Stejně tak informační panely, pítko, lavičky, koše na odpady a koše na psí exkrementy.

4. Časová osa

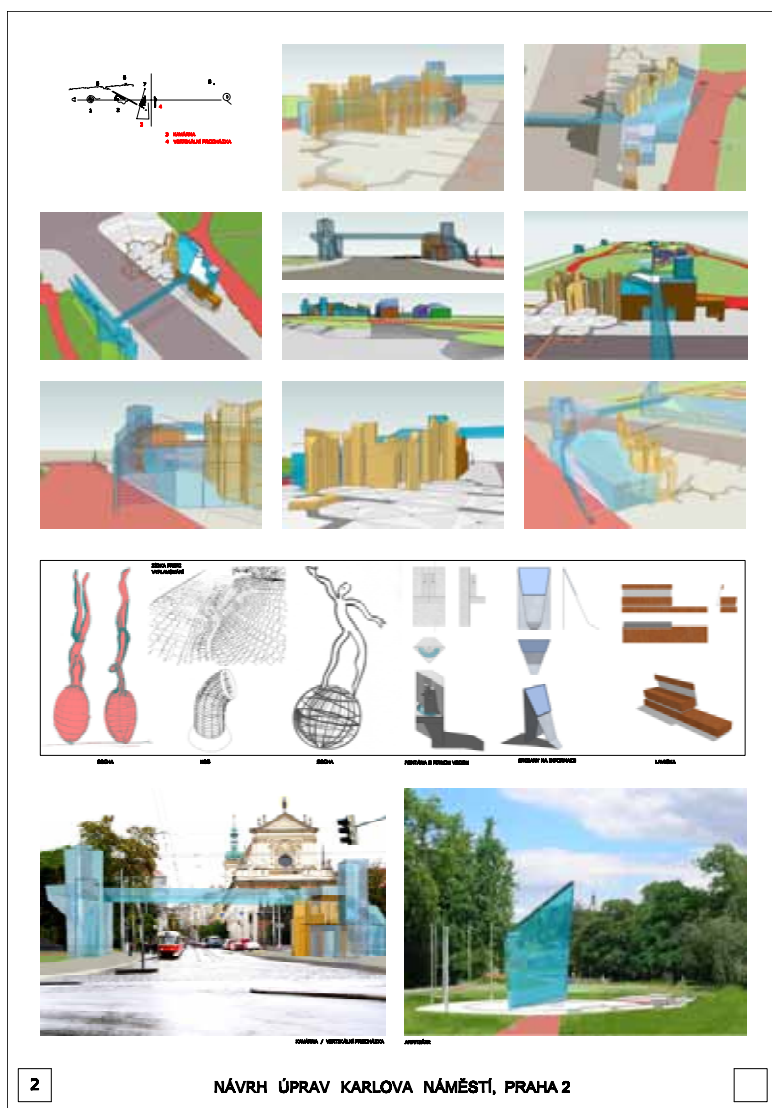
Domníváme se, že v první etapě by měla být zahrnuta úprava jižní části parku kromě lávky s kavárnou.

Druhá etapa by měla zahrnovat lávku a přilehlé objekty jako kavárnu a vertikální procházku.

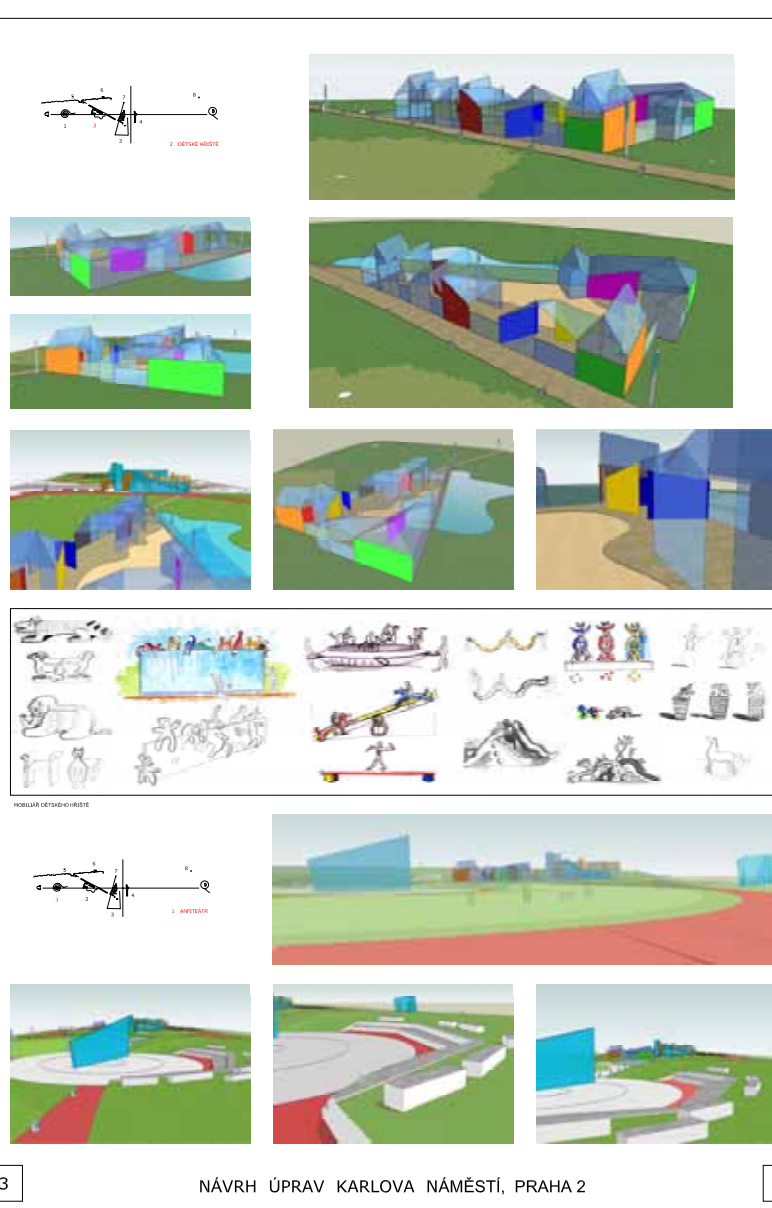
Třetí etapa by se měla týkat zbývajících úprav ve střední a severní části parku.

1 NÁVRH ÚPRAV KARLOVA NÁMĚSTÍ, PRAHA 2

2 NÁVRH ÚPRAV KARLOVA NÁMĚSTÍ, PRAHA 2

3 NÁVRH ÚPRAV KARLOVA NÁMĚSTÍ, PRAHA 2